

Kozák Albert (Artánd): „Vagta” című fényképére a zsüri 8 pontot adott

Amikor megszületett, még tőut, mint két évtizedet várt, és csak azután fordult a szárad.

— Hány éves Ballon néni?

— Ha jól gondolom, 93 múltam, most októberben.

Magas, támlás széken ül a néni, csöppnyit kezét ölébe ejti és beszél. Hihetetlen pontossággal sorolja a Józsefvárosban, Selmecbányán, a Zomboron töltött esztendőket. A nőtíncsi postahivatalt már úgy pályázta meg, hogy három kicsi gyerek nevelésének gondja szakadt rá. Nappal dolgozott, intézte az uradalom ügyeit, a falucska dolgait, „közvetítette” a báróné tiltott és titkolt szerelmeit. Éjszaka meg tanult, hogy vizsgát tessen, postamester lehessen.

Nőtíncsről ment nyugdíjba is, 35 esztendője.

— De akkor csúnyán elbántak velem — panaszkolja. — Nőtíncsen én éjjel-nappali szolgálatot vállaltam, a pénz miatt. Nyugdíj előtt hivatali cseréltettek velem, ahol fél fizetést kaptam.

Nénike a kertajtóban

— Most menni a nyugdíj, Ballon néni?

— Mennyi? — Kezét a homlokához emeli, mintha ezzel serkentené fáradt gondolatait. — Úgy számolom 792 forintot kapok... Most majd újra emelnek két százaléket.

Az nem jut az eszébe sem neki, sem a postától senkinek, hogy meglátogathatná, esetleg segíthetnének rajta. Pedig már 27 esztendője él Nézsan Ballon Elemérné. Özvegy lányánál van otthona, aki ugyancsak postamester volt, s már ő is nyugállományban van. Reggel a néni frissen ébred, eltipteg az újságokért. A Népszava, a Tükör a mindennapos szórakozások közé tartozik. Ha jó az idő, még tesz-vesz a ház körül, a kertben. De ilyenkor már inkább a meleg szobában telik a délután. Babusgatja a dédunokát, a háromhónapos, eleven fiúcskát. Mászor meg a televízió előtt ül, vagy egy csésze kávé mellett mereng a világra, a falucska változásain. Sokat élt, sokat látott.

— Az egészséggel nem volt soha baj, Ballon néni?

— Nemigen — mondja. — Kemény jából faragtak minket. Az anyám, az apám mind magas kort értek meg... A nagymamám is elmúlt 90 esztendő, amikor elment...

Hanem a tavasszal Ballon nénitől is elköszöntek már. Tüdő- és vesegyulladás fektette ágyának. Törékeny, kis madártestében alig-alig pisláskolt az élet. Zsuzsa, az unoka

— szép, 22 éves fiatalasszony — könyörgötte a nagymamába az ételt napokon át. Amikor felépült, az orvos csodálkozott a legjobban.

— Gondolkodott-e már azon Ballon néni, miben van a hosszú élet titka?

— A levegő, meg a munka, ez élteti az embert — gondolkodik el. — Dolgozni azt mindig szerettem... Örülök a kertnek, a baromfinak, amit nevelgetek. Néhanapján még fát is vágok. Ha szidnak érte a fiatalok, csak annyit mondom, hogy az az én reggeli tornám... Így valahogy nem érek rá megőrcsálni.

Fehér háján fekete kenőő ott álldogol a néni a kertajtóban. Főbőtte a magashan fennök zúrnak. előtte a hancielk mönül fényes telin... r...za a nap. Erősen alkonyodik...

V. I.

Ezer árucikk

Az „Universal” lengyel külkereskedelmi szervezet több mint ezer különböző árucikket ad el a külföldnek, elsősorban kerékpárokat, hűtőszekrényeket, vasalókat, gáztűzhelyeket, turisztikai felszereléseket. Ezeknek az árucikkeknek az értéke meghaladja a 300 millió valutazlotyit, azaz a 75 millió dollárt.

Az „Universal” állandóan szállít kerékpárokat az Egyesült Államokba, Kanadába, Angliába, a Német Szövetségi Köztársaság, Csehszlovákiába, Lengyel kerékpárokkal találkozhatunk a Földsi-szigeteken, Madagaszkáron és Indonéziában is.

A lengyel hűtőszekrények legnagyobb felvevői ez idő szerinti: Anglia, a Német Szövetségi Köztársaság, Ausztria, Hollandia, Irak, valamint az NDK. Nagy a hűtőpultok iránti kereslet. Komoly ügyfél a Szovjetunió. A Szovjetunió kereskedelmi cége az utóbbi években közel másfél millió villanyvasalót vásároltak. Csehszlovákia nemrég 160 000 lengyel kerékpárt, Magyarország pedig 10 000 gáztűzhelyet vásárolt.

A héten történt

A karácsonyi morzsa

MAGNÓSZALAG perog a megyei kórház egyik helyiségében. Amikor ezek a szavak a vékony szalagra rögzödtek, már 1970-et írtunk.

A kórház egyik volt betege, egy ötvenegynéhány éves néni arról „nyilatkozik”, hogyan gyógyítja otthon a Szent Antal tüzet, azaz az orbáncot.

— Veszünk ki a sparhelből tüzet. Piros, megtört kukoricára karácsonyi morzsát hintünk, a tűzzel meggyújtjuk, füstöltetjük. A beteget a füst fölé hajlatjuk, az orbáncot piros kendővel betekerjük.

— Mi az a karácsonyi morzsa, nénikém? — kérdez közbe az orvos.

— Az? A karácsony esti vacsorából, a vacsora minden fogásából villával az asztal négy sarkára kiteszünk. Két napig ott szárítjuk, aztán bekötjük, felakasztjuk a padlásra. Ilyen a karácsonyi morzsa.

— És ettől meggyógyul a beteg?

— Hát, persze! Meggyógyul! — feleli nagy hittel a néni.

A morzsás néni receptje ezzel véget ért, a szalag azonban még megduöontó szavak egész sokaságát örzi. Hazi gyógymódokat mondanak el a volt kórházi betegek, olyanokat, amelyeket még ma is használnak egyes falvakban.

Valaki megszurta a lábát, útiaput kötött rá. Vajon miféle fogalmat lehetne a fertőzésről? Akadt, aki a lábszárfelelyt konkolyvirág levelének rátételével „gyógyította”.

Egy másik a halottegyleti beszédöt kérdezte meg, mivel ápolja fekélyét. A halottegyleti díjbeszedő teákat javasolt, meg reszeit rozsakrumplit. A tanácsot „természetesen” pontosan követék. Utóvégre a halottegyleti díjbeszedő már csak tudja...!

Egy asszony azt mondta magnószalagra, hogy egy ismerős kislány a javasemberhez járt gyógyulni. Amíg a javasember kezelte, addig javult is, aztan az orvosok megoperálták — addigra ugyanis annyira rosszabbodott az állapota, hogy muszáj volt. Bár erről az asszony diszkrétan hallgatott — s mután megoperálták, az ismerős kislány meghalt. Az asszony szerint eöool tehát az a tanulság, hogy bizzunk a javasemberekben, és kerüljük az orvosokat...

— Mit gondol, mi az a gombás bőrmegbetegedés? — kérdezi az orvos harmncvahalány éves fiatallembertől. A fiatalember nem tud semmit, nem is gondol semmit, de megjegyzi, hogy a gombás bőrmegbetegedés bizonyára a bolondgombával függ össze... Nyilván ezért kell olyan óvatosságnak lenni a gombákkal...

Lejárt a magnószalag, s most még egyszer leírom: amikor ezek a szavak a magnószalagra rögzödtek, akkor már 1970-et írtunk 1970-et, amikor valahol a Holdon egy viktorianus-korabeli fürdőkádhoz hasonló valami mászkál, s ezt a holdjáró szerkezetet innen, a Földről irányítják. Sorra aratja győzelmeit az ember, de ugyanakkor akadnak még emberek, akik hisznek a fenti „gyógyító” módszerekben. akik még — szerencsére ritkán — pókhálóráttelével is(!) kuruzsolnak.

MINDEZT csak azért mondtam el, mert valaki megkérdezte tőlem: van-e valami értelme vagy eredménye az egészségügyi felvilágosító-nevelő munkának. S bár ezek a példák korántsem általánosíthatók, inkább megdöbentő, kirívó esetek, egészségügyi kultúránk távol áll még attól a foktól, ahol már minden további felvilágosító-nevelő munka fölösleges, értelmetlen lenne. Amíg csak egyetlen „morzsás néni” is van, addig nem szabad arra gondolnunk, hogy mikor és milyen eredményt hoz felvilágosító-nevelő munkánk. Addig csak egy lehet a gondunk: az, hogy az egészségügyi kulturátságért ejtett szavunk ereje elnyomja a „morzsás néni” bizonykodásait.

— szendi —

Érdekességek

Nemrég jelent meg New Yorkban az ENSZ demográfiai évkönyve, amely közli a világ népességére vonatkozó legfrissebb adatot: Földünk lakosainak száma 3 milliárd 522 millióra emelkedett.

New Yorkban nemrég különböző régiségeket árvereztek. George Washington egy hajfürtje 550 dollárért kelt el.

A Német Demokratikus Köztársaság Közlekedésügyi Minisztériuma biztonsági okokból betiltotta, hogy sárkányeregetésnél 100 méternél hosszabb zsinórt használjanak. A légiközlekedés biztonságát szolgáló okokból a repülőterektől csak öt kilométer távolságra szabad sárkányt eregetni.

Leningrádi tudósok megállapították, hogy a Tiensan közép-ázsiai röghegység a tektonizmus hatására évente átlagosan 6 cm-rel emelkedik.

Szovjet óceánkutatók tudományos célokra új, automata mérőbolyókat alkalmaznak. Egy ilyen, rendkívül precíz tudományos mérőműszerekkel felszerelt bójaszorozatot az Atlanti-óceánon helyeztek el. A Zöldfoki-szigetek közelében. Az automata mérőbolyók segítségével szerzett adatokat a szovjet halászlótlókat és a meteorológusok használják majd fel.

Amióta Varga Gábor nyugállományba helyezték, több a dolga, mint amikor dolgozott. Akkor felült a kora reggeli munkájáratra, amelyik a bánya szája elé vitte. Csak átöltözött és már a föld mélyében volt. A jó főaknászhoz méltóan minden figyelmét a termelésre fordította. Ezt tartotta a legfontosabbnak. A munkások sem okoztak neki különösebb gondot. A rendes bányászemberral nincsen sok baj. Szilváskőn pedig régi bányászok dolgoztak, Varga Gábor ösztönösen megvallja: évtizednél is több távollét után visszavágyott a bányába. Mély barázdás arcát a föld mélye sápadtá tette. Felemelt fővel mondja:

— Saját elhatározásomból mentem vissza a bányába. Erőt meríteni... — kezével ad súlyt mondanivalójának.

Hosszú Varga Gábor útja és rögös. Megyei szinten szorgalmaskodott, amikor a közös gazdaságok megalakítására került a sor. A szilaspogonyiák hazahívták, hogy segítsen elrendezni dolgaikat. Nem mindennapi lépésről volt szó, sok megfontolt embert igényelt. Vargát pedig a faluban a maguk emberének tartották. Ott nőtt fel, az idősebbek szeme látására lett a serdülő leányból bölcs férfi. akire másutt, a falun kívül is számítottak. Azt tartották, ha már van ilyen emberük, legyen teljességgel az övék. Mert mi értelme annak, ha a nappalokon mások ügyeit igazgatja és csak este

— Emberek, gép nélkül ebből nem lesz semmi... — Ez lehagoló igazság volt. Nem is vitakozott vele senki. Varga is tisztába volt ezzel és mivel a párttitkári tisztelet töltötte be, legalább úgy győitörték a gondok, akár Varga István Pirost. Megtudta, hogy a megyén eszmecsere váriák a párt országos főtitkárát, Kádár Jánost. Azt mondta a tsz-elnökek:

— Van-e magának annyi bátorsága, odaállni, megmondani, hogy ezt a mi vidékünket csak láncfalpas traktorral lehet megművelni?

Varga Gábor nehéz útja

az övék, néhány megfontolt szó erejéig. Nem mondták ki a pogonyiák, de benne volt Varga iránti ragaszkodásukban az is, hogy ezt az embert a fővárostól kezdve a megyeszékhelyig, a legmagasabb tisztséget viselő vezetők ismerték és nagyon tisztelték. Ez akkor vált leginkább ismertté, amikor közvetlenül a közös megalakulása után ott álltak néhány pár lóval és kétségbeesve látták, ha az állatokkal szántják az irdatlan nagyra megnőtt földet, június végére sem készülnek el. Varga István bátyánk, akit Piros becenével is illelnek, az első hivatalosan megválasztott elnök lévén, egyre csak azt hajtogatta:

— Nekem van, de maga az illetékesebb!

Az történt, hogy a hivatalos tanácskozás lezárása után Varga Gábor megfogta a tsz-elnök karját, szétoltta az embergyűrűt és bemutatva az elnököt a magas tisztelet viselő pártembernek, Varga István Piros pedig ahogyan megbeszéltek, előadta a falu nagy gondjait. Végül már le kellett állítani, annyira belemelegedett a beszédbe. A községben hamar híre ment a történeteknek. Az emberek legyintettek, nem lesz abból semmi. Néhány nap múlva kapták az értesítést, hogy menjenek átvenni a láncfalpast. A megyében nekik volt először ilyen jó szolgálatot tevő masinájuk.

Varga Gábor került a leginkosabb helyzetbe. Azt mondták, hogy nélkülük ez nem ment volna. Tiltakozott, magyarázkodott, amire Varga István Piros ott az emberek előtt mondta ki:

— Gábor, sokat tesz az, ha valakit ismernek!

A szilaspogonyiák a történetek után elkezdtek dolgozni, de szinte megszállottan, ahogy

csak azok tudnak, akiknek valami nagy-nagy adósságot kell törleszteniök. Mikor kibontakoztak, Varga István Piros maga ment el Varga Gáborhoz megmondani, hogy az ő paraszti képességét túlhaladja a nagybirtok, de csak akkor közzön le, ha a névrokon lép a helyébe. A könyvben beszélgettek. Piros felállt a székről, hogy jól belemézhesen Gábor szemébe és felemelte mutatóujját.

— Így akarja a nép. Érted-e, így akarja...

Mit tehetett Varga Gábor? Elvállalta, elnök lett. De sok gond szakadt a vállára. Nem volt istálló. Építeni kellett. Előtte legyőzni azokat, akik nem akartak ilyen terhet rakni a közörsre. Felépítették, meghozzá magtárral a padlásán. Aztán rendbe kellett hozni a jószágokat. A bárányok úgy biccegetek a legelőn, mint kecske a fagyón. Varga ott napok a juhászok között. Szerkesztés Pistánál és Surányi Jánosnál és kérlette őket, szedjék össze minden megyeszerte híres juhásztudományukat. Az állatok meggyógyultak. Akkor meg az történt, hogy Varga Géza, az egyik régi gazdálkodó vitte a saját

hízbóikáját eladásra és szembe találkozott Varga Gáborral.

— Nem a juh a fontos, hanem ez! — tenyerével rávert az állat ringó nyakára. — Ha majd ilyen állatot hízlaltok, akkor leszel igazi elnök...

Varga Gábor nem ijedt meg a rászakadt új teendőtől. Rá egy esztendőre jöttek a kereskedők és a hízott állatok hetven százalékát a legjobb minőségben vették át. Mennyi fáradtság, átvirrasztott éjszakák volt abban, amíg ide jutottak. Aztán amikor három falu határát egybecsatolták és több ezer holdra gyarapodott a közös birtok, Varga Gábor csendesen visszavonult a bányába — ahogyan mondta:

— Erőt meríteni... — Most nyugállományban van, de több a dolga. Megválasztották párttitkárnak. Hivatalhoz hasonlóan fordulnak meg házában az emberek. Ott fogadja őket a kiskonyhában. Ahogy Fülöp Jánosné mondta neki, mikor a nyugdíj miatt ment Vargához:

— Azért jövek hozzá aranyom, mert ki tudná ezt jobban tenálad...

Ki is tudná jobban mint Varga Gábor, a párttitkár, aki ott nőtt fel közöttük. Akik az emberek a maguk emberének tudnak...

Bobál Gyula